

THE ORDER OF FORMATION OF LOCAL REPRESENTATIVE AND EXECUTIVE AUTHORITIES OF THE REPUBLIC OF KARAKALPAKSTAN

Amaniyazova Dilafruz

PhD Student at Karakalpak State University

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13771111>

ARTICLE INFO

Received: 11th September 2024

Accepted: 16th September 2024

Online: 17th September 2024

KEYWORDS

Local government, local representative organizations, electoral system, political parties, council of people's deputies, local councils.

ABSTRACT

The article examines the functioning of local executive power organizations in our country today, as well as analyzes the reforms being carried out to improve the skills of local representation and executive power organizations. In particular, the procedures established by local representation and local executive power organizations, opinions and recommendations on their implementation were given.

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASI JERGILIKLI WÁKILLIKLI HÁM ATQARIWSHI HÁKIMIYAT UYIMLARI QÁLIPLESIVI TÁRTIBI

Amaniyazova Dilafruz

Berdaq atındağı

Qaraqalpaq mámleketlik universiteti doktorantı

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13771111>

ARTICLE INFO

Received: 11th September 2024

Accepted: 16th September 2024

Online: 17th September 2024

KEYWORDS

Jergilikli hákimiyat, jergilikli wákillikli uyımlar, saylaw sistemı, siyasiy partiya, Xalıq deputatları Keńesi, jergilikli keńes.

ABSTRACT

Maqalada búgingi kúnde mámleketimizde jergilikli atqariwshi hákimiyat uyımları qáliplesiw tártibi úyrenip shıǵılǵan sonday-aq, jergilikli wákillikli hám atqariwshi hákimiyat uyımları iskerligin jetilistiriw boyınsha alıp barılıp atırǵan reformalar analiz qılınǵan. Atap aytqanda, jergilikli wákillikli hám jergilikli atqariwshi hákimiyat uyımları qáliplesiw tártibi, wákillikleri, olardı jetilistiriw boyınsha pikir hám usınıslar berilgen.

Mámleketimizde jergilikli hákimiyat wákillik hám atqariw hákimiyatına bóliniwi konstituciyalıq dárejede bekkemlenip qoyılǵan bolıp, olardıń qáliplesiw tártibi, wákillikleri hám huqıqiy statusı nızamshılıqta bekkemlenip berilgenligin kóriw múmkin.

Wálayatlar, rayonlar hám qalalarda (rayonga boysınatúǵın qalalardan tısqarı) xalıq deputatları Keńesleri mámleket hákimiyatınıń wákillik uyımları bolıp tabıladı. Xalıq deputatları wálayat, rayon, qala Keńesi Ózbekstan Respublikası nızamshılıǵına muwapıq wálayat, rayon, qala xalıq tárepinen saylanatúǵın xalıq deputatlarınan ibarat boladı.

Hámmemizge belgili, jergilikli Keńesler saylawlar tiykarında qáliplestiriledi. Usı orında, saylawlar haqqında aytıp ótetuǵın bolsaq, Sh.Xolbaev pikirinshe, saylaw - dawis beriw arqalı mámleket shólkemleri, jergilikli ózin ózi basqarıw shólkemleri hám basqa strukturalardı shólkemlestiriw quralı esaplanadı. Puqaralardıń óz saylaw huqıqın ámelge asırıwı - olardıń mámleketti basqarıwda qatnasıwınıń eń zárúrli formalarınan biri bolıp tabıladı [1, 70].

Nemis alımı Vinrix Kuxne buǵan baylanıslı «Saylaw jámiyette turaqlılıqtı támiyinlew hám de mámleket siyasiy ómirin demokratiyalastırıwdıń bas faktori bolıp, saylawlar járdeminde wákillikli hákimiyat hám xalıq erk-ıqırarı, siyasiy turaqlılıq hám teń salmaqlılıqtı támiyinlenedi»[2], dep jazadı.

Akademik A.X.Saidovtıń atap ótiwinshe, saylaw sisteması – jámiyette mámlekettiń wákillik organların saylaw jolı menen júzege keliwshi mámleketlik-siyasiy múnásibetleri sisteması bolıp tabıladı[3].

Demek, alımlardıń pikirine qosılǵan halda aytıwımız múmkin, jergilikli keńeslerdiń saylawlar arqalı qáliplestiriliwi demokratiyalıq mámlekette puqaralardıń huqıq hám erkinlikleriniń támiynleniwinen derek beredi.

Saylaw procesin huqıqiy tártipke salıwdı jetilistiriwge jóneltirilgen 10 ǵa jaqın nızamlardıń analizin inabatqa alǵan halda birden-bir Saylaw kodeksi qabıl etildi. Bul nızamlar, bul 2007-jil 11-apreldegi «Mámleketlik basqarıwdı jańalaw hám jáne de demokratiyalastırıw hám de mámleketti modernizaciyalawda siyasiy partiyalardıń rólin kúsheytiw haqqında»ǵı[4], 2012-jil 23-martdaǵı «Mámleket hákimiyatınıń wákillik organlarına hám Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń náwbettegi saylawı haqqında»ǵı[5] konstituciyalıq nızamlar, 2004-jil 2-dekabrdegi «Xalıq deputatları jergilikli keńesi deputatın, Ózbekstan Respublikası Oliy Majlisiniń Nızamshılıq palatası deputatın hám Senati aǵzasın shaqırıp alıw haqqında»ǵı[6], 2008-jil 25-dekabrdegi «Saylaw haqqındaǵı nızam hújjetleri rawajlandırılıwı múnásibeti menen Ózbekstan Respublikasınıń ayırım nızam hújjetlerine ózgeris hám qosımshalar kirgiziw haqqında»ǵı[7], 2013-jil 22-apreldegi jańa redakciyadagi «Puqaralar jıyını baslıǵı (aqsaqalı) jáne onıń máslahátshileri saylawı haqqında»ǵı[8] nızamlar usılar qatarına kiredi.

Búgingi kúni jergilikli Keńeslerge saylawlar Ózbekstan Respublikasınıń Saylaw Kodeksi normaları tiykarında huqıqiy tártipke salınadı.

Yaǵnıy Saylaw kodeksiniń 9-statyasına muwapıq, jergilikli Keńeslerge saylaw ótkeriw ushın tómendegi saylaw okrugleri dúziledi:

xalıq deputatlarınıń wálayatlıq hám Tashkent qalalıq Keńeslerine saylaw ótkeriw ushın — alpıstan kóp bolmaǵan saylaw okrugı;

xalıq deputatlarınıń rayonlıq hám qalalıq Keńeslerine saylaw ótkeriw ushın — otızdan kóp bolmaǵan saylaw okrugı. Hár bir saylaw okruginen bir deputat saylanadı.

Jergilikli Keńeslerge saylaw aymaqlıq bir mandatlı saylaw okrugleri boyınsha kóp partiyalıq tiykarında bes jil múddetke ótkeriledi.

Siyasiy partiyalar jergilikli Keńeslerge deputatlıqqa talaban usınıw ushın saylawǵa keminde jetpis kún qalǵanda tiyisli wálayatlıq, rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyasına tómendegi hújjetlerdi usınıwı kerek:

- saylawda qatnasıw haqqında siyasiy partiyanıń tiyisli wálayatlıq, rayonlıq, qalalıq uyımınıń basshısı tárepinen imzalanǵan arza;
- siyasiy partiya saylaw kampaniyası baslanǵanlıǵı járiyalanǵan kúnnen keminde tórt ay aldın dizimge alınǵanlıǵı haqqındaǵı maǵlıwmatnama.

Joqarıda kórsetilgen hújjetler usınılgannan soń tiyisli wálayatlıq, rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyası siyasiy partiyanıń wákillikli wákiline hújjetler qabil etip alınǵan sáne hám waqıt kórsetilgen maǵlıwmatnama beredi. Saylaw komissiyası usınılgan hújjetler tiykarında bes kúnlük múddette partiyanıń saylawda qatnasıwına ruqsat beriw haqqında úzil-kesil qarar qabil etedi. Saylawda qatnasıwshı partiyalar dizimi arzalardıń kelip túsiw náwbeti tártibine qarap baspasózde járiyalanadı.

Usı orında jergilikli Keńesler deputatlıǵına talabanlarǵa qoyılatuǵın talaplar haqqında aytıp ótetuǵın bolsaq, saylaw kúni jigirma bir jasqa tolǵan hám keminde bes jil Ózbekstan Respublikası aymaǵında turaqlı jasad atırǵan puqaralar jergilikli Keńesler deputatlıǵına saylanıw huqıqına iye.

Sonday-aq, nızamshılıqta deputatlıqqa talaban sıpatında dizimge alınbaytuǵınlar shaxslar haqqında aytıp ótilgen, yaǵnıy:

- islegen awır yaki júdá awır jinayati ushin sudlanǵanlıq jaǵdayı tamamlanbaǵan yamasa sudlanǵanlıǵı alıp taslanbaǵan puqaralar;
- saylaw kúnine shekem sońǵı bes jil dawamında Ózbekstan Respublikası aymaǵında turaqlı jasaamaǵan puqaralar;
- Ózbekstan Respublikası Qurallı Kúshleriniń áskeriy xızmetkerleri, Ózbekstan Respublikası Mámleketlik qáwipsizlik xızmetiniń, Milliy gvardiyasınıń, Ishki isler ministriginiń, Mámleketlik bajxana komitetiniń, basqa da áskeriylestirilgen bólimshelerdiń xızmetkerleri;
- diniy shólkemler hám birlespelerdiń professional xızmetkerleri solar qatarında.

Sol menen birge, nızamshılıqta sonday qaǵıyda názerde tutilǵan, sudyalar, prokuratura uyımlarınıń hám atqarıw hákimiyati uyımlarınıń lawazımlı shaxsları (buǵan wálayat, rayon hám qala hákimleri kirmeydi) deputat etip saylanǵan jaǵdayda, iyelep turǵan lawazımınan bosaw haqqında arza beriw shárti menen jergilikli Keńesler deputatlıǵına talaban etip dizimge alınadı.

Jergilikli Keńeslerdiń deputatlıǵına talabanlar usınıw saylawǵa alpıs bes kún qalǵanda baslanadı hám saylawǵa qırq bes kún qalǵanda tamamlanadı.

Tastıyqlap ótiw kerek, siyasiy partiyalar puqaralıq jámiyetiniń eń zárúrli institutlarınan biri bolıp tabıladı[9, 202-207]. Siyasiy partiyalar puqaralıq jámiyetiniń mámleket penen siyasiy sistemaniń basqa bólimleri menen óz-ara baylanıslarınıń turaqlılıǵı hám dawam etiw waqıtın támiyinleydi. «Mámleket hákimiyatınıń jámiyetke baylanıslılıǵı jáne onıń jámiyet tárepinen qadaǵalanıwı kóbinese siyasiy partiyalar jardeminde ámelge asırıldı»[10, 107].

Solay eken, mámleket basqarıwınıń aktiv qatnasıwshı sıpatında siyasiy partiyalar tárepinen jergilikli Keńesler deputatlıǵına talabanlar usınıwdıń tómendegishe tártibin kórsetip ótiw múmkin, yaǵnıy:

- talabanlar usınıw siyasiy partiyalardıń tiyisli uyımları tárepinen ámelge asırıldı;

- siyasiy partiyalar tiyisli aymaqta jaylasqan hár bir saylaw okruginen jergilikli Keñesler deputatlıǵına birewden talaban usınıw wákilligine iye;
- bir shaxs tiyisli jergilikli Keñeske saylaw ótkeriw boyınsha tek bir saylaw okruginen deputatlıqqa talaban etip usınılıwı múmkin;
- deputatlıqqa talabanlar tańlaw tártibi siyasiy partiyalar tárepinen belgilenedi.

Sońǵı waqıtları mámleketimiz Prezidenti tárepinen hayal-qızlardıń jámiyettegi hám mámleket basqarıwındaǵı iskerligin asırıw, olardıń huqıq hám erkinlerin támiynlew boyınsha ámelge asırıp atırǵan reformalar nátiyjesinde hayal-qızlardıń sanı siyasiy partiyadan usınılǵan jergilikli Keñesler deputatlıǵına talabandardıń ulıwma sanınıń keminde otız procentin qurawı kerek degen norma óz sáwleleniwini tapqan.

Sonı aytıp ótiw kerek, siyasiy partiyalar tek óz partiyası aǵzaların yaki partiyasızlardı deputatlıqqa talaban etip usınıwı múmkin. Deputatlıqqa talabanlar usınılǵanlıǵı haqqında bayanlama dúziledi.

Búgingi kúnde mámleketimizde iskerlik kórsetip atırǵan bes siyasiy partiya saylaw processlerinde qatnaspaqta. Atap aytqanda, bunı 2021-jılda 24-oktyabr kúni bolıp ótken Ózbekstan Respublikası Prezidenti saylawında kóriwge boladı.

Siyasiy partiyanıń tiyisli uyımınıń basshısı jergilikli Keñesler deputatlıǵına talabandardı dizimge alıwdı iltimas etip tiyisli wálayatlıq, rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyasına arza menen múrájat etedi. Arzaǵa tómendegiler qosımsha etiledi:

siyasiy partiyanıń tiyisli uyımınıń deputatlıqqa talabanlar usınıw haqqındaǵı qararı;

siyasiy partiyanıń tiyisli uyımı májilisiniń jergilikli Keñesler deputatlıǵına talabanlar usınıw haqqındaǵı bayanlaması, onda deputatlıqqa talabannıń familiyası, atı, ákesiniń atı, tuwılǵan sánesi, qásibi, lawazımı (jumısınıń túri), jumıs hám jasaw mánzili, partiyalıǵı, sonday-aq, saylaw okruginiń atı hám tártip sanı kórsetiledi;

jergilikli Keñesler deputatlıǵına talabannıń óz kandidaturası tiyisli saylaw okruginen dawısqa qoyılıwına kelisim bergenligi haqqındaǵı arzası;

Saylaw Kodeksiniń 90-statyasınıń úshinshi bóliminde kórsetip ótilgen shaxslardıń, eger olar jergilikli Keñesler deputatları etip saylanǵan jaǵdayda iyelep turǵan lawazımınan bosaw haqqındaǵı arzası.

Hújjetlerdi usınǵan shaxsqa tiyisli rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyası hújjetler qabıl etip alınǵan sáne hám waqıt kórsetilgen maǵlıwmatnama beredi.

Qalalıq saylaw komissiyası siyasiy partiyalardan deputatlıqqa talabandardı dizimge alıw ushın hújjetlerdi qabıl etiwdi dizimge alıw múddeti tamamlanıwına jeti kún qalǵanda juwmaqlaydı.

Rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyası usınılǵan hújjetlerdi bes kúnlük múddet ishinde tekserip shıǵadı hám olardıń usı Kodeks talaplarına muwapıqlıǵı haqqında juwmaq beredi.

Rayonlıq, qalalıq saylaw komissiyası dizimge alıw ushın usınılǵan hújjetlerde anıqlanǵan muwapıqsızlıqlar hám usı Kodeks talaplarınan shetke shıǵıw jaǵdayları haqqında tiyisli siyasiy partiyalar basshılarına málimleydi. Siyasiy partiya hújjetlerde anıqlanǵan muwapıqsızlıqlar hám qátelерdi eki kúnlük múddette dúzetiwge hám olardı tiyisli saylaw komissiyasına usınıwǵa haqlı.

Deputatlıq wákillikleri múddetinen burın toqtatılğan jaǵdaylarda tiyisli saylaw okruglerinde jańa saylaw ótkeriledi.

Saylaw tiyisli jergilikli Keńes tárepinen saylaw ótkeriliwine keminde bir ay qalǵanda belgilenedi hám usı Kodekstiń talapların saqlaǵan halda shólkemlestiriledi. Bunda okruglik saylaw komissiyası saylawǵa jigirma bes kún qalǵanda, uchastkalıq saylaw komissiyaları bolsa on bes kún qalǵanda dúziledi.

Tiyisli jergilikli Keńestiń wákillik múddeti tamamlanıwına altı aydan kem waqıt qalǵanda deputatń ornı bosap qalǵan jaǵdayda, bosap qalǵan orınǵa jańa deputat saylawı ótkerilmewi múmkin.

Usı orında aytıp ótiw kerek, Ózbekiston Respublikası Prezidentiniń ayırıqsha jaǵday járiyalaw haqqındaǵı Pármanı tiykarında ayırıqsha jaǵday engizilgen aymaqta ayırıqsha jaǵdaydıń ámel qılıw dáwirinde jergilikli mámleketlik hákimiyat uyımlarınıń wákilliklerin tolıq yamasa ayırımların toqtatıp turıw názerde tutılıwı múmkinligi 2022 jıl 2 martdaǵı ÓRN-756 -sanlı Nızamı menen názerde tutılǵan. Bunnan kelip shıǵadı, bul ayırıqsha jaǵdaydıń ámel qılıw dáwirinde bul aymaqta jaylasqan Xalıq deputatları Keńeslerine de saylaw ótkerilmeydi.

Jergilikli atqarıwshı hákimiyat uyımları retinde hákimlikler názerde tutılıp, hákimlerdiń óz lawazımların iyelew tártibi Konstituciyada hám milliy nızamshılıq normalarında óz sawleleniwin tapqanlıǵın kóremiz.

Yaǵnıy, belgilengen huqıqıy tártipke kóre:

Birinchiden, Ózbekstan Respublikası Prezidenti tárepinen wálayat hám Tashkent qalası hákimi talabanları tiyisli xalıq deputatları wálayat hám Tashkent qalalıq Keńesine tastıyqlaw ushın usınıs etiledi. Biraq, onnan aldın tiyisli xalıq deputatları Keńeslerindeki partiya toparlarınıń hár biri menen máslahátlesiwler ótkeriliwi kerek.

Ekinshiden, tiyisli xalıq deputatları Keńesi májilisinde kórip shıǵılǵan talaban deputatlar ulıwma sanınıń kópshilik dawısın alǵan jaǵdayda ǵana wálayat hám Tashkent qalası hákimligine talabanlıǵı tastıyqlanǵan esaplanadı.

Qaraqalpaqstan Respublikasında rayonniń, qalanıń hákimi hám olardıń orınbasarları Qaraqalpaqstan Respublikası Ministrler Keńesi Baslıǵınıń usınısı menen Qaraqalpaqstan Respublikası Joqarǵı Keńesiniń Baslıǵı tárepinen tayınlanadı, lawazımınan bosatıladı hám xalıq deputatlarınıń tiyisli Keńesi tárepinen tastıyqlanadı.

Rayonniń, qalanıń hákimi ádette xalıq deputatlarınıń tiyisli Keńesiniń deputatlarınan tayınlanadı hám tastıyqlanadı. Xalıq deputatları Keńesleriniń hám hákimlerdiń wákillik múddeti–bes jıl.

Sonday eken, joqarıda kórip turǵanıımızday, jergilikli atqarıwshı hákimiyat uyımları basshıları joqarı turıwshı organ tárepinen lawazımdı iyelewi hám azat etiliwi názerde tutılǵan. Xalıq - mámleket hákimiyatınıń birden bir deregi retinde mámleketlik hákimiyat wákillerin ózleri saylap dawıs beriwı haqıyqıy demokratiyalıq mámlekettiń belgisi. Usı orında «Keleshekte biz jergilikli hákimlerdi tikkeley xalıq tárepinen saylaw máselesi haqqında da oylap, dodalap ótiwimiz kerek» ekenligin aytıp ótken mámleketimiz Prezidenti «Hár bir aymaq óz basshısın ózi saylasa, basshılardıń xalıq hám jámiyet aldındaǵı juwapkershiligin keskin asırıwǵa erisiw múmkin»[11, 104] dep haqlı túrde pikir bildirip ótedi.

Haqiqatliqtan da, hákim lawazımına saylaw mámleket wákıllık shólkemleri deputatlarına ótkeriletuđın saylaw tártibi tiykarında ótkeriliwi maqsetke muwapıq bolıp tabıladı.

Sonıń menen birge, 2017 — 2021 jıllarda Ózbekiston Respublikasınıń rawajlandırıwdıń bes baslı bađdarı boyınsha Háreketler strategiyasınıń maqsetlerine erisiw mámleket basqarıwınıń ulıwma jańa, nátiyjeli hám sapalı iskerlik jurgiziwshi sistemasın jaratıwdı, mámleket basqarıwı uyımları hám jergilikli atqarıwshı hákimiyat uyımlarınıń uyđın iskerligin shólkemlestiriw maqsetinde 2017–2021 jıllarǵa mólsherlengen, Ózbekiston Respublikasında hákimshilik basqarıw tarawındaǵı reformalar koncepciyası qabıl etilip, ođan muwapıq, jergilikli mámleketlik hákimiyat uyımlarınıń finanslıq múmkinshilikleri, roli hám juwapkershiligin keńeytiw hám jergilikli mámleketlik hákimiyat sistemasın shólkemlestiriwde hákimiyatlar bóliniwi principiniń ámelge asırılıwın támiynlew boyınsha ilájlár názerde tutılǵan.

Sonıń menen birge, reformalar dawamında Prezidentimizdiń «Háreketler Strategiyasınıń Rawajlanıw strategiyasına qaray» principini tiykarında tastıyqlanǵan «2022–2026 jıllarǵa mólsherlengen Jańa Ózbekstan Rawajlanıw strategiyası»[12] nıń qabıl etiliwi hám ol jağdayda insan qádirin kóteriwi hám erkin puqaralıq jámiyetin jáne de rawajlandırıw arqalı xalıqpárwar mámleket qurıw bağdarın ámelge asırıwda Xalıq deputatları Keńeslerin ayaqlarda orın alǵan mashqalalardı sheshiwdegi tiykarǵı buwınǵa aylandırıw boyınsha bir qatar ilájlár ámelge asırılıwı belgilengen.

Sol orında jergilikli atqarıwshı hákimiyat uyımların demokratiyalıq principler tiykarında qalıplestiriwdiń huqıqiy tiykarların jaratıw boyınsha pikirimizshe:

- rayon hám qala hákimi lawazımına talabnlardı usınıw máselesin qayta kórip shıǵıw;
- hákimlikke talaban jergilikli Keńesde ayaqtı rawajlandırıw boyınsha óz dástúrin qorǵap, lawazımǵa tastıyqlanıwı tártibin engiziw;
- hákimlerdi saylaw sistemasın engiziwdiń huqıqiy tiykarların jaratıw maqsetke muwapıq bolar edi esaplaymız.

References:

1. Ш.Холбаев. Мамлакатимизда сайлов қонунчилиги ва эркинлиги масаласи. // Жамият ва инновациялар – Общество и инновации – Society and innovations Special Issue – 3 (2021) / ISSN 2181-1415. 70 б.
2. Winrich Kühne. The Role of Elections in Emerging Democracies and Post-Conflict Countries (<http://www.fes.de/GPol/>)
3. Саидов А. “Сайлов-2021”: сайлов қонунчилигининг ривожланиш босқичлари. // Халқ сўзи газетаси. <https://xs.uz/uzkr/post/cajlov-2021-sajlov-qonunchiligining-rivozhlanish-bosqichlari?ysclid=l3ah7iid1>.
4. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси. 2007. №4. 161-модда.
5. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2012. № 4, 104-модда.
6. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси. 2005. №8-9.64-модда.

7. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси. 2008. №12 637-модда.
8. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2013 й., 17-сон, 220-модда.
9. Эргашева М.З. Сиёсий партиялар – фуқаролик жамиятининг муҳим институти / Ўзбекистонда фуқаролик жамияти институтларини шаклланиш масалалари: назария ва амалиёти. – Т., 2007. – Б.143; Беков И. Сиёсий партиялар – фуқаролик жамиятининг муҳим институти / Ўша тўпламда. – Б.202 – 207.
10. Қирғизбоев М. Фуқаролик жамияти: генезиси, шаклланиши ва ривожланиши. – Т., 2010. – Б.107.
11. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi b'olishi kerak –Т.: “Ўzbekiston”, –2017. –104. b.
12. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев томонидан 2022 йил 28 январьда ПФ-60 сон билан Фармони билан тасдиқланган «2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси». www.lex.uz/